

СЕКЦІЯ 10. ОСВІТА ДОРΟΣЛИХ

Піддячий В. М.,

УДК 37.013.83

д-р філос. наук,

старший науковий співробітник відділу андрагогіки,

Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих

імені Івана Зязюна Національної академії

педагогічних наук України, м. Київ

Піддячий В. М. Обґрунтування поняттєво-термінологічного апарату дослідження проблеми розвитку андрагогічної компетентності педагогічного персоналу. *Стан освітнього процесу в умовах викликів сьогодення* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Дніпро, 12 лютого 2021 р). Дніпро : Міжнародний гуманітарний дослідницький центр, 2021. С. 151 – 153.

ОБґРУНТУВАННЯ ПОНЯТТЄВО-ТЕРМІНОЛОГІЧНОГО АПАРАТУ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ АНДРАГОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПЕДАГОГІЧНОГО ПЕРСОНАЛУ

Актуальність дослідження науково-термінологічного апарату проблеми розвитку андрагогічної компетентності педагогічного персоналу у сфері освіти дорослих обумовлена його недостатньою визначеністю та закріпленістю у законодавчому полі України. Враховуючи зазначене, постає завдання формулювання, конкретизації та уточнення основних дефініцій окресленої проблеми.

На основі принципу, згідно з яким спочатку визначається ключове поняття дослідження, потім формулюються базові і похідні, обґрунтовано поняттєво-термінологічний апарат дослідження. Визначено, що ключовим поняттям дослідження є “розвиток андрагогічної компетентності педагогічного персоналу у сфері освіти дорослих”. Це обумовлено тим, що його зміст виступає ідеалізованою моделлю наукового дослідження і визначає його загальне спрямування.

До базових понять дослідження віднесено “андрагогічна компетентність педагогічного персоналу у сфері освіти дорослих”, “андрагог”, “професійний розвиток”, “особистісний розвиток”, “педагогічного персоналу у сфері освіти дорослих”, “професійна компетентність”, “професійна підготовка”, “професійний розвиток”, “професійно-педагогічна компетентність”, “професіоналізація”, “професіоналізація освіти дорослих”, “професіоналізація педагогічного персоналу у сфері освіти дорослих”.

Уточнено, що андрагогічна компетентність педагогічного персоналу у сфері освіти дорослих розглядається як його готовність до роботи з дорослою аудиторією, що передбачає: 1) уміння визначати освітні потреби і запити; 2) урахувати особливості мотивації, процесу навчання, групової динаміки дорослої аудиторії; 3) застосування технологій модерації, фасилітації, менторства; 4) залучення аудиторії до інтерактивної взаємодії у процесі навчання; 5) визначення результатів навчання; 6) спонукання аудиторії до рефлексії [2].

Конкретизовано, що андрагог є організатором навчання дорослих суб'єктів учіння, який консультує та допомагає укладати індивідуальну освітню програму, сприяє формуванню мотивації до навчальної і професійної діяльності. Він володіє методологією андрагогічного супроводу самоосвіти дорослих.

Уточнено, що професійний розвиток є процесом ускладнення, удосконалення, оновлення структури професійних компетентностей фахівця на засадах професійної та навчальної діяльності.

Конкретизовано, що особистісний розвиток розглядається як свідоме, активне фізичне, психічне та культурне самовдосконалення, що ґрунтується на розумінні власних цінностей і цілей впродовж реалізації можливостей та здібностей людини.

Уточнено, що до педагогічного персоналу у сфері освіти дорослих належать: 1) викладачі-андрагоги, що організують навчання дорослих суб'єктів учіння; 2) інспектори, методисти, експерти та тьютори, що надають допомогу у навчанні, здійснюють оцінювання якості знань, проводять атестацію педагогічних та науково педагогічних працівників, а також закладів освіти дорослих; 3) наукові працівники, що проводять дослідження з проблем освіти дорослих; 4) консультанти, соціальні працівники, фахівці інформаційно-орієнтаційної служби у сфері освітніх послуг, що здійснюють консультаційну та соціальну роботу з дорослими щодо виробничої, навчально-пізнавальної та соціальної активності, а також особистого життя; 5) управлінці, що організують та керують діяльністю навчальних закладів, підприємств, організацій та установ виробничої і соціальної сфери.

Конкретизовано, що професійна компетентність – це інтегративна характеристика ділових і особистісних якостей фахівця, що відображає його моральну позицію, рівень знань, умінь та досвіду, достатніх для досягнення мети з певного виду професійної діяльності [1, с. 722].

Уточнено, що професійна підготовка розглядається як система професійного навчання, спрямованого на набуття суб'єктом учіння компетентностей, необхідних для виконання певної роботи.

Конкретизовано, що професійний розвиток є процесом ускладнення, удосконалення, оновлення структури професійних компетентностей фахівця на засадах професійної та навчальної діяльності.

Уточнено, що професійно-педагогічна компетентність розглядається як здатність ефективно здійснювати педагогічну діяльність, що передбачає створення освітньо-розвивального середовища, спрямованого на цілісний індивідуально-особистісний та професійний розвиток суб'єктів учіння. Вона ґрунтується на: 1) знаннях новітніх наукових досліджень з педагогіки, психології, методик та інноватики; 2) педагогічній рефлексії; 3) ціннісно-світоглядних орієнтаціях; 4) вимогах педагогічної етики; 5) усвідомленні викликів реформування освіти.

Конкретизовано, що професіоналізація – процес професійного становлення і розвитку до рівня ефективного та результативного виконання складної діяльності у найрізноманітніших умовах.

Уточнено, що професіоналізація освіти дорослих – це процес її становлення і розвитку до рівня ефективної та результативної реалізації освітніх програм і послуг, здійснення освітньо-інформаційної діяльності в межах та поза межами загальної середньої, професійно-технічної, вищої і післядипломної освіти.

Конкретизовано, що професіоналізація педагогічного персоналу у сфері освіти дорослих – це процес його становлення і розвитку до рівня ефективного та результативного виконання складної діяльності, що спрямована на забезпечення навчання, виховання і розвитку дорослого суб’єкта учіння.

Проведений аналіз базових понять дозволив визначити ключове поняття дослідження – “розвиток андрагогічної компетентності педагогічного персоналу у сфері освіти дорослих”. Його розглядаємо як процес підвищення готовності педагогів до роботи з дорослою аудиторією на засадах навчання та набуття практичного досвіду: 1) визначати освітні потреби і запити дорослих суб’єктів учіння; 2) урахувати особливості мотивації, процесу навчання, групової динаміки дорослої аудиторії; 3) застосовувати технології модерації, фасилітації, менторства; 4) залучати аудиторію до інтерактивної взаємодії у процесі навчання; 5) визначати результати навчання; 6) спонукати аудиторію до рефлексії.

Список використаних джерел

1. Енциклопедія освіти. Київ : Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.
2. Про затвердження Орієнтовної навчальної програми підготовки тренерів для навчання педагогічних працівників, які навчатимуть учнів перших класів у 2018/2019 навчальних роках : Міністерство освіти України від 05.02.2018 р. № 97. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0097729-18>.